

ת"פ 42301/05/18 - מדינת ישראל נגד מ.ט

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 42301-05-18 מדינת ישראל נ' ט'

לפני כבוד השופט שאול אבינור
המאשימה:

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אילנה קיפניס פרדמן

נגד

הנאשם:
מ.ט
ע"י ב"כ עו"ד שמרית צור

החלטה

1. לפני בקשת ההגנה לביטול כתב האישום נגד הנאשם מהטעם ש"הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית", לפי הוראות סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.
2. ייאמר מיד כי אין לפני המחלוקת שהנאשם, יליד שנת 1965 (בן 57 שנים כיום), אינו כשיר דיונית, דהיינו: אינו כשיר לעמוד לדין פלילי בשל מוגבלות שכלית-התפתחותית. זאת, בהתאם לקביעת ועדת האבחון אשר הוקמה לפי הוראות חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969 (להלן - חוק הסעד).

א. ההשתלשלות הדיונית וחוות דעת ועדת האבחון:

3. נגד הנאשם הוגש כתב אישום בו הוא הואשם בביצוע עבירה של תקיפה סתם, לפי הוראות סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין).
4. על פי הנטען בעובדות כתב האישום, ביום 11.10.17 בשעה 16:44 או בסמוך לכך, ברחוב עמוד 1

בתל אביב, חלפו הנאשם והמתלוננת זה על פני זה. הנאשם סחב עגלה מלאה בבקבוקים והמתלוננת, מצידה, פינתה לו את הדרך. באותן נסיבות וללא התראה מוקדמת תקף הנאשם את המתלוננת באופן שחבט בעינה השמאלית, באמצעות אגרופו. כתולדה מכך נהדפה המתלוננת אחורנית, נשמטה עדשת ראייה מעיניה ונגרמו לה כאבים.

5. הדיונים המקדמיים התקיימו לפני מותב קודם. ההזמנה לא נמסרה לנאשם ועל כן עתרה המאשימה לזימונו במסירה אישית על ידי שוטר; ובית המשפט נעתר לבקשה זו. דא עקא, שהמאשימה לא הצליחה לאתר את הנאשם ועל כן החליט בית המשפט להתלות את ההליכים המשפטיים בתיק (בפרוטוקול, עמ' 1-2). הנאשם אותר רק בחלוף זמן ניכר (בחלוף כשנתיים וחצי מהגשת כתב האישום, ושלוש שנים ממועד ביצוע העבירה). או אז חודשו ההליכים המשפטיים והנאשם הופנה לקבלת חוות דעת של ועדת האבחון (בפרוטוקול, עמ' 3-4).

6. חוות דעת ועדת האבחון (מיום 02.03.2021) מתארת את התפתחות הנאשם, שלו רקע משפחתי קשה. אמו של הנאשם אובחנה בזמנו עם מוגבלות שכלית-התפתחותית. בנוסף, לנאשם מספר אחים (שמונה, כולל הנאשם), שחלקם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית וחלקם עם הפרעה נפשית. הנאשם מתקיים מקצבת נכות, על רקע מוגבלות שכלית-התפתחותית, וכן מאיסוף גרוטאות בשוק. בנוסף למוגבלותו השכלית-התפתחותית לוקה הנאשם בהפרעה נפשית ומטופל תרופתית. הוא מטופל באמצעות המרכז הישראלי לאפוטרופסות (האפוטרופסית גב' סימונה רביצקי), כאשר רכז הטיפול (מר ציון בן חורין) ציין בפני הוועדה כי הנאשם מכיר את סביבתו ולכן אין להוציאו ממנה.

7. במהלך האבחון המקדים שיתף הנאשם פעולה באופן חלקי בלבד ותגובותיו היו דלות. הנאשם מסר מידע בסיסי חלקי, לעיתים שגוי. מהאבחון עלה כי תפקודו האינטלקטואלי של הנאשם מונמך משמעותית וההתפתחות המושגית שלו ירודה. בתחום ההבנה נצפתה אופתיה לזולת אך עולמו הפנימי של הנאשם נמצא דל ומצומצם ואישיותו ילדותית ולא בשלה. עם זאת, הנאשם - המתגורר עם חלק מאחיו - עצמאי במיומנויות העזרה העצמית הגם שנזקק לתזכורות מהאפוטרופסית. הוא רוכב על אופניים, משתמש בתחבורה ציבורית בקווים מוכרים ועורך קניות פשוטות, אך במכולת הסמוכה לביתו בלבד. לדברי האפוטרופסית שיפוטו של הנאשם לגבי סכנות בדרך כלל תקין והוא יודע לשמור על עצמו.

8. שיתוף הפעולה של הנאשם לפני הוועדה עצמה היה חלקי ביותר ועל כן לא ניתן היה להגיע לממצאים ברורים לעניין אחריותו (המהותית) לביצוע העבירה. עם זאת, ברובד הדיוני מסקנת הוועדה היתה כי הנאשם אינו מבין את ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו, אינו מסוגל לסייע לבאת-כוחו בהגנה עליו וממילא אינו כשיר לעמוד לדין.

9. בסיפא לחוות דעתה ציינה ועדת האבחון את סברתה כי הנאשם מסוכן לעצמו ולסביבתו, במצבו הנוכחי. זאת, משום ששיתוף הפעולה של הנאשם היה חלקי ונתקבלו דיווחים על התפרצויות אלימות בקהילה (הגם שלא צוין על איזה דיווחים מדובר, כאשר לנאשם אין כל עבר פלילי וגם לא תיקים פתוחים). הוועדה המליצה אפוא על הוצאת הנאשם למסגרת מגורים חוץ ביתית, המתאימה לרמתו ולצרכיו. הוועדה לא קבעה הגבלת זמנים להמלצתה, כלומר מדובר בהמלצה להוצאה קבועה של הנאשם מביתו.

10. בדיון המקדמי הנוסף, שנערך לאחר קבלת חוות דעת ועדת האבחון, עתרה ב"כ הנאשם - בהסכמת המאשימה - לקבלת חוות דעת שתבהיר את דרכי הטיפול עליהן המליצה הוועדה, בין השאר

על רקע העובדה שלנאשם אין תיקים נוספים כלשהם; ובית המשפט נעתר לבקשה. בית המשפט הורה לוועדת האבחון, בהחלטתו, להבהיר "כיצד דרכי הטיפול המומלצות מותאמות לחומר החקירה שהיה בידיה בעת מתן ההחלטה, שכן מדו"ח ועדת האבחון לא עולה מסוכנות (של הנאשם - ש.א.) לעצמו ולסביבתו במצב הנוכחי המצדיקה, לכאורה, מסגרת מגורים חוץ ביתית, כהמלצת הוועדה. לא למותר [ל]ציין כי הנאשם מבקש להישאר בביתו וכי האפוסטרופיסית... תומכת בבקשה זו" (ר' בפרוטוקול, עמ' 6 שורה 5 ואילך. ההדגשה הוספה).

11. בהבהרת ועדת האבחון (מיום 03.08.2021) מצוין כי חוות דעתה נסמכה על החומר שעמד לפניה, על דיווחי הנוכחים בוועדה וכן על התרשמותה מהנאשם. ההבהרה מפנה לדוחות הפסיכיאטרים וסיכומי האבחון, שהונחו לפני הוועדה, שבהם מצוין מצב של אי יציבות התנהגותית לאורך השנים המסכן את הסביבה. כך, בדו"ח ועדת אבחון משנת 1989, צוין שהנאשם מרבה להתעמת עם הסובבים אותו, זקוק לפיקוח כמעט תמידי וחסר יכולת לריסון עצמי. בדו"ח עדכני יותר, מיום 10.11.2002, צוין כי הנאשם חשדן כלפי הסובבים אותו ונמצא באי שקט פסיכומטורי. בסיכום ביקור מבית החולים אברבנאל, מיום 03.06.2020, צוין כי הנאשם הגיע באיחור, נראה מרושל ומוזנח והתקשה להתמצא במקום ובזמן.

12. עוד צוטט בהבהרה - ובהרחבה - אבחון שנערך מטעם מכון גשר בחולון, ביום 03.02.2021. באבחון צוין כי הנאשם מתגורר בבית המשפחה עם שלושה מאחיו, הלוקים אף הם במוגבלות שכלית-התפתחותית, כאשר הקשר ביניהם אינו תקין וכולל מריבות אלימות ותלונות הדדיות במשטרה. הנאשם זקוק לסיוע רב מערכתי ולליווי האפוסטרופוס, וכן נוטה לחשדנות ולהצקה לאנשים ממוצא זר. בשנה האחרונה היו מספר דיווחים מבני משפחה שהנאשם אינו רגוע ואף תוקפני, וקיימת מעורבות משטרתית. על רקע כל אלה ציינה הוועדה בהבהרתה כי סברה שבמועד בו התקיימה הוועדה, השילוב של מצבו ההתנהגותי הרגזני של הנאשם, מוגבלותו השכלית ושיפוטו הלקוי מהווה סיכון לו ולאחרים.

13. לאחר שנתקבלה הבהרת ועדת האבחון התקיימו שני דיונים מקדמיים נוספים, אך הצדדים נחלקו בעמדותיהם. שני הצדדים הסכימו כי יש להפסיק את ההליכים המשפטיים - בשל אי כשירותו הדיונית של הנאשם - אך המאשימה סברה כי לא ניתן לאמץ את מסקנות הוועדה רק באופן חלקי, ואימוץ מסקנתה בדבר אי הכשירות מחייב גם את אימוץ המלצתה בעניין דרכי הטיפול (בפרוטוקול, עמ' 8 שורה 8 ואילך).

14. בנסיבות אלה עתרה ההגנה לשמיעת הראיות הרלוואנטיות, דהיינו: עדויות חברי הוועדה - על מנת שניתן יהיה לקבוע ממצאים לעניין דרכי הטיפול הנדרשות. בית המשפט הורה אפוא על העברת התיק לשמיעת הראיות לפני, תוך זימון לעדות של שניים מחברי הוועדה.

15. נוכח העובדה שמדובר בעדים מקצועיים הורה בית המשפט למאשימה לזמן את העדים וכן לוודא את התייצבותם במועד הדיון שקבע כאמור לשמיעת הראיות לפני. ואולם, במועד זה לא התייצבו העדים לפני, כמסתבר בשל תקלה בזימון, ועל כן קבעתי מועד נוסף לשמיעה. שוב ניתנה הוראה למאשימה לזמן את העדים ולוודא את התייצבותם. דא עקא, ששוב נפלה תקלה בזימון ועל כן שוב עתרה המאשימה לדחיית הדיון ולקביעת מועד חלופי נוסף לשמיעת העדים.

בקשת ההגנה וטיעוני הצדדים:

ב.

16. בשלב זה הגישה ההגנה את בקשתה ועתרה לביטול כתב האישום מטעמי הגנה מן הצדק, ולחלופין להפסקת ההליכים המשפטיים ללא קביעת דרכי טיפול (ר' בפרוטוקול, עמ' 10-12 וכן בתשובתה לתגובת המאשימה בבקשה מס' 10).
17. ב"כ הנאשם הטעימה כי עסקין בנאשם שאין מחלוקת כי אינו כשיר דיונית בשל מוגבלות שכלית-התפתחותית, אשר עומד לדין בגין עבירה של תקיפה סתם בלבד, אשר בוצעה לפני כמעט חמש שנים. על אף שניתנו למאשימה הוראות לזימון העדים, וחרף העובדה שבית המשפט גם נתן למאשימה הזדמנות נוספת לזימון העדים חברי הוועדה, הדברים לא בוצעו והעדים לא זומנו; וכעת שוב עותרת המאשימה לדחייה נוספת. בנסיבות אלה ההליך מתמשך ומתמשך ועל כן ראוי, כך לשיטת הסניגורית, לשים סוף לעינוי הדין החמור הנגרם לנאשם.
18. ב"כ הנאשם הדגישה כי בנסיבותיו הספציפיות של הנאשם דנא עינוי הדין הוא חמור במיוחד, שכן כל עוד עניינו תלוי ועומד - עם המלצה להוציאו למסגרת חוץ ביתית - נמנעת ממנו עזרה משירותי הרווחה. לפיכך עתרה ב"כ הנאשם ללמוד, לעניינו של הנאשם, ממספר החלטות שבהן בתי משפט קיבלו טענה להגנה מן הצדק בשל עיכובים חוזרים ונשנים בקבלת חוות דעת פסיכיאטריות (ר' ת"פ (שלום קריית גת) 52894-07-19 **מדינת ישראל נ' פלוני** (03.11.2020); עפ"ג (מחוזי ב"ש) 30685-12-20 **מדינת ישראל נ' פלוני** (26.12.2021); ת"פ (שלום ת"א) 50550-11-20 **מדינת ישראל נ' פלוני** (07.07.2022)).
19. לגופו של עניין שבה ב"כ הנאשם והדגישה כי מדובר בעבירה של תקיפה סתם, מסוג עוון, שניתן היה למעשה לסיים הדיון בה במסגרת הליך של הסדר מותנה, ועל כן עתירת ההגנה לקבלת חוות דעת ועדת האבחון אינה צריכה לעמוד לה לרועץ. יתר על כן, הנאשם, במגבלותיו החמורות והקשות, בכל זאת מצליח לקיים אורח חיים יציב וקבוע. הוא מתגורר באותו מקום מזה עשרות שנים, הולך באותן דרכים ורגיל לשגרה קבועה; ועל כן הוצאתו מביתו משמעה התמוטטות טוטאלית של אורחות חייו.
20. לדברי הסניגורית, כששוחחה עם הנאשם אודות האפשרות שיוצא מביתו הוא הגיב בפחד ובחשש רב, וכך גם בשיחות שערכה עמו האפוסטרופסית, ומבחינתו כמוה כמאסר בפועל. לפיכך, נקיטה בדרך טיפול זו כיום, כחמש שנים לאחר ביצוע עבירה של תקיפה סתם, אינה הגיונית ואינה מידתית, בפרט כאשר העדר כל מעורבות פלילית נוספת מלמדת שלא נשקפת מהנאשם סכנה לציבור. בנסיבות אלה, לשיטת ההגנה אף האינטרס הציבורי הוא לאפשר לנאשם טיפול בקהילה, בעזרת האפוסטרופסית, במיוחד כאשר טיפול זה הוכיח עצמו כיעיל במהלך שנים ארוכות.
21. ב"כ המאשימה, מצידה, תיארה את השתלשלות ההליכים המשפטיים - הן בדיונים המקדמיים והן לפני - תוך שהדגישה כי התמשכות ההליכים אינה לפתחה של התביעה (ר' בבקשה מס' 10). לשיטתה אין בניהול ההליך דנא, על אף התמשכותו, משום רדיפה או התעמרות בנאשם, וממילא לא ניתן לומר שהתגבשה לנאשם הגנה מן הצדק.
22. לגופו של עניין סמכה ב"כ המאשימה ידיה על חוות דעתה של ועדת האבחון, על כל חלקיה, לרבות לעניין ההמלצות לדרכי טיפול. ב"כ המאשימה הדגישה כי בהתאם להחלטת בית המשפט הוגשה גם הבהרה מטעם ועדת האבחון, שבהן הבהירה הוועדה את הטעמים להמלצותיה. יש מקום אפוא לאימוץ המלצות אלה, הגם שהמאשימה אינה מתנגדת לכך שבית המשפט ייתן הוראה בדבר הבהרה נוספת מטעם ועדת האבחון.

23. עוד ציינה ב"כ המאשימה - במענה לשאלת בית המשפט, נוכח העובדה שבחוות דעת ועדת האבחון ובהבהרה אוזכרו תלונות במשטרה ומעורבות משטרתית - כי לנאשם אין רישומים קודמים או מאוחרים לעבירה מושא כתב האישום.

ג. דין והכרעה:

24. המסגרת המשפטית הנדרשת לדין ולהכרעה בעניינו של הנאשם נקבעה בהוראות חוק הסעד. מלכתחילה, הוראות חוק זה לא כללו התייחסות כלשהי למצב בו נמצא כי עצור או נאשם בפלילים הוא אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית. חסר זה תוקן בשנת 1975, עת הוספו לחוק סעיפים 19א עד 19ט, שמגמתם היתה אימוץ הסדר מקביל לזה שחוקק בזמנו בהקשר לחולי נפש (ר' בהוראות חוק טיפול בחולי נפש, תשנ"א-1991 (להלן - חוק טיפול בחולי נפש)). בעת התיקון האמור בחוק הסעד עמד בתוקפו הנוסח הקודם של חוק טיפול בחולי נפש, משנת 1955).

25. המגמה המוצהרת של התיקון בחוק הסעד היתה, כאמור, לאמץ הסדר מקביל לזה שנקבע בחוק טיפול בחולי נפש (ר' בהצעת החוק הרלוואנטית - הצעת חוק הסעד (טיפול במפגרים) (תיקון מס' 2), תשל"ד-1974, **הצ"ח** 1103 תשל"ד, בעמ' 80, בעיקר בדברי הסבר לסעיף 4). דא עקא שחרף מגמה זו, התיקון נעשה באופן חלקי ואף לא נערכו בו תיקונים מקבילים נוספים, גם לאחר שבמהלך השנים נערכו תיקונים בהסדר החקיקתי בחוק טיפול בחולי נפש.

26. כתולדה מכך, הוראות חוק הסעד אינן נותנות מענה מלא והולם לשתי הסוגיות המשפטיות הרלוואנטיות לעניינו, דהיינו: **ראשית**, סוגיית שיקול דעת בית המשפט בהינתן המלצה של ועדת אבחון על דרכי טיפול; **ושנית**, הגבלת תוקפם בזמן של צווי בית המשפט בדבר דרכי טיפול לפי חוק הסעד. נדון בסוגיות משפטיות אלה כסדרן; ולאחר מכן בהכרעה המתבקשת בעניינו מתוך יישום העקרונות המשפטיים על העובדות והנסיבות הספציפיות של המקרה דנא.

(א) סמכות בית המשפט בהינתן המלצה של ועדת אבחון על דרכי טיפול:

27. הוראות סעיף 19ב עניינן במקרה בו הועמד אדם לדין פלילי ובית המשפט מצא כי אינו כשיר (דיונית או מהותית) בשל מוגבלות שכלית-התפתחותית. על פי הוראות הסעיף, אם מצא בית המשפט כאמור, **"יצווה בית המשפט שהנאשם יובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו"**. ניתן אפוא לקרוא את הסעיף כמחייב הפניית נאשמים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית לוועדת האבחון, שהיא הסוברנית-כביכול לקבוע את דרכי הטיפול בהם.

28. ואולם, ברי כי לא ניתן לקבל קריאה פרשנית כאמור. מעבר לעיקרון הכללי והידוע, שלפיו חוות דעת מומחים הן תמיד בגדר המלצות לבית המשפט, שהוא בעל סמכות ההכרעה הסופית, גם בדברי ההסבר הנ"ל צוין כי מגמת הסעיף היא לקבוע שבית המשפט יהיה רשאי להורות על דרכי הטיפול (בהצעה דובר בסעיף 19א). אכן, על פי המדיניות המשפטית המתחייבת קביעות ועדת האבחון אינן אלא בגדר המלצה לבית המשפט, כאשר הסמכות הסופית בעניין קביעת דרכי הטיפול - בין באימוץ המלצות הוועדה ובין בדחייתן - נתונה לבית המשפט. יוטעם, כי קביעה זו מקובלת גם על וועדות האבחון, המנסחות את קביעותיהן - גם במקרה הספציפי דנא - כהמלצה לפני בית המשפט.

(ב) הגבלת תוקפם בזמן של צווים בדבר דרכי טיפול:

29. הוראות חוק הסעד אינן מגבילות את תוקפם-בזמן של צווים בדבר דרכי טיפול, המוצאים על ידי בית המשפט בהתאם להוראותיו, והיבט זה מובן נוכח העובדה שבזמנו - בעת אימוץ ההסדר בחוק הסעד - ההסדר המקביל בחוק טיפול בחולי נפש לא כלל אף הוא הגבלה כלשהי לעניין משך תוקפם של צווים. מכאן, לכאורה, שצווים בדבר דרכי טיפול אינם מוגבלים בזמן וחלים על הנאשם ללא כל הגבלה, הלכה-למעשה לכל משך ימי חייו.
30. ואולם, העדר הסדרת משך תוקפם של צווים הוא חסר חקיקתי מובהק, שכן עקרון הסבירות חל גם לעניין משך תוקפם של צווים. לכן, כפי שנפסק בזמנו בהתייחס לצו אשפוז לפי חוק טיפול בחולי נפש, צו אשפוז יחרוג ממתחם הסבירות אם "קיים יחס בלתי סביר בין תקופת האשפוז שחלפה לבין העונש המקסימלי שהנאשם היה צפוי לו אילו נערך משפט והוא היה מורשע בו" (ע"פ 3854/02 פלוני נ' הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית למבוגרים, פ"ד נז(1) 900, 909 (2003)).
31. בעניין פלוני הנ"ל אף המליץ בית המשפט למחוקק לתת דעתו לסוגיה ואכן, כעבור מספר שנים, תוקן חוק טיפול בחולי נפש בהוספת סעיף 15(ד1). הוראות סעיף זה קובעות הגבלת תוקף בזמן לצווי אשפוז ולצווי טיפול מרפאתי; וזאת בהתאם לתקופת המאסר המרבית לה היה צפוי הנאשם (בשל העבירה החמורה ביותר בגינה הועמד לדין). אמנם לא נערך תיקון מקביל בחוק הסעד, אך פשיטא שעקרון הסבירות חל גם על משך תוקפם של צווים בדבר דרכי טיפול לפי חוק הסעד, וזאת אף מעבר לסמכותו הטבעית של בית המשפט לקבוע מגבלות זמן על תוקפם של צווים כאלה (השווה ע"פ מחוזי ת"א) 46255-05-10 פלוני נ' מדינת ישראל (23.02.2011).
32. המסקנה המתבקשת היא, אם כן, כי צווים בדבר דרכי טיפול לפי חוק הסעד מוגבלים במשך תוקפם מכוח עקרון הסבירות; כאשר המידתיות הסבירה היא בהגבלת תוקף הצווים לתקופת המאסר המרבית לה היה צפוי הנאשם בגין המעשים בהם הוא מואשם, לו היה מורשע בדין.

(ג) סיכום והיישום לענייננו:

33. הסמכות לקבוע דרכי טיפול לפי חוק הסעד היא, אם כן, סמכות בית המשפט, ועל כן הוא נדרש להכריע לגביה בהתאם לתשתית העובדתית שהובאה לפניו, כאשר בהתאם לתשתית זו עליו לקבל או לדחות את המלצות ועדת האבחון. בנוסף, בהקשר זה על בית המשפט להתחשב במשך הזמן ובחלוק הזמן, בזיקה לחומרת העבירה. בענייננו מואשם הנאשם בעבירה של תקיפה סתם, לפי הוראות סעיף 379 לחוק העונשין, שהעונש המרבי הקבוע בצידה הוא שנתיים מאסר בפועל. לפיכך, מכוח עקרון הסבירות, התוקף המרבי של צו בדבר דרכי טיפול בעניינו של הנאשם הוא שנתיים ימים בלבד.
34. ועדת האבחון מצאה כאמור שהנאשם אינו כשיר דיונית בשל מוגבלות שכלית-התפתחותית. מסקנתה זו של הוועדה בוססה כדבעי על החומרים שהוצגו לפניו, לרבות אבחון מקדים שנערך לנאשם והתרשמות הוועדה מהנאשם ומדברי מלוויו. המסקנה האמורה אף מקובלת על שני הצדדים, ולא הובאו לפני ראיות או אינדיקציות העשויות לסתור אותה. כפי שצוין כבר לעיל, ועדת האבחון - שנזהרה מקביעה לעניין הכשירות המהותית, בשל שיתוף הפעולה החלקי ביותר של הנאשם - מצאה כי הנאשם אינו מבין את ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו, אינו מסוגל לסייע לבאת-כוחו בהגנה עליו וממילא אינו כשיר לעמוד לדין; ואין עוררין על מסקנה זו.

35. שונה הוא המצב בכל הקשור להמלצת ועדת האבחון להוצאת הנאשם מביתו, למסגרת מגורים חוץ ביתית, המלצה שלא נקבעה לה הגבלת זמנים ועל כן משמעותה המעשית היא הוצאה קבועה של הנאשם מביתו. המלצה זו נבעה מסברת הוועדה, בעת האבחון, כי הנאשם מסוכן לעצמו ולסביבתו, כאשר בהבהרת הוסיפה הוועדה וציינה כי לעניין זה היא נסמכה על החומר שעמד לפניו, לרבות האבחון מטעם מכון גשר בחולון.
36. כזכור, באבחון מטעם מכון גשר נטען כי הקשר בין הנאשם לשלושה מאחיו המתגוררים עמו אינו תקין וכולל מריבות אלימות ותלונות הדדיות במשטרה, ואף הוטעם קיומה של מעורבות משטרתית (ר' בפסקה 12 דלעיל). דא עקא, שלא ברור כלל מה מקורה של טענת-עובדה זו - שכאמור הובאה לפני הוועדה מכלי שני - כאשר הצדדים לפני הסכימו על העדר כל אינדיקציה למעורבות נוספת של הנאשם עם החוק והמשטרה. יתר על כן, מדברי מלוויו של הנאשם (מהמרכז הישראלי לאפטרופסות) עולה כי הנאשם מצליח לקיים בביתו שגרת חיים עצמאית, אם גם דלה, בשל היכרותו הטובה עם סביבתו הקרובה, כאשר דווקא הוצאתו מהבית עלולה לערער את חייו.
37. בנסיבות אלה, התשתית הראייתית שהונחה לפניי אינה יכולה להצדיק מתן צו להוצאת הנאשם מביתו, בוודאי באופן קבוע, מה גם שאין כל הלימה ומידתיות בין הצו לבין מכלול נסיבות העניין. בהקשר אחרון זה (של מכלול נסיבות העניין) יש גם משמעות לתקופת הזמן הממושכת שחלפה מאז ביצוע העבירה - כחמש שנים תמימות - תקופה שהיא למעלה מכפולה מהתקופה המרבית הקבועה כעונש בצידה של העבירה. כלומר, ככל שהיה ניתן צו לדרכי טיפול בסמוך לאחר ביצוע העבירה, או זמן סביר לאחר מכן, תוקפו היה פג כבר לפני זמן ניכר.
38. בנוסף, לעניין חלוף הזמן יש גם משמעות ומשקל לשיקולי הגנה מן הצדק. כזכור, ההליכים המשפטיים בתיק זה הותלו לאחר שהנאשם לא אותר, וחודשו רק שלוש שנים לאחר ביצוע העבירה. לא ברור כלל ועיקר כיצד זה לא אותר הנאשם, לאחר שבית המשפט נעתר לבקשת המאשימה והורה על זימונו במסירה אישית על ידי שוטר, שהרי מדובר בנאשם המתגורר בקביעות באותו המקום מזה עשרות שנים; אך בכל מקרה ברור כי לא ניתן לזקוף חלוף זמן זה לחובתו של הנאשם. בנוסף, לאחר שחודשו ההליכים המשפטיים נדרש זמן לא מועט לקבלת חוות דעת ועדת האבחון וההבהרה מטעמה. לבסוף, לאחר שהתיק הועבר לשמיעת הראיות לפניי, העדים הנדרשים לא התייצבו בבית המשפט בשל תקלות כאלה או אחרות בזימונם, גם לאחר שבית המשפט נתן למאשימה הזדמנות נוספת לזימונם.
39. גם אם אקבל את טיעון ב"כ המאשימה, שלפיו העיכובים והתקלות האמורים אינם קשורים או נובעים מהתנהלות התביעה, ברי כי לא מדובר בעיכובים שנגרמו בעטיו של הנאשם. בנסיבות אלה, הוצאה בכפייה של הנאשם מביתו, לאחר חלוף תקופה כה ממושכת - כאמור, למעלה מכפל משך הזמן שצו בדבר דרכי טיפול בעניינו עשוי להימשך - היא בלתי מידתית ועומדת בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.
40. זאת ועוד. בהקשר דנא יש גם משמעות רבה לכך שצווים בדבר דרכי טיפול בכפייה ניתנים, ככלל, במצבים בהם מדובר בשימור מצב קיים. כך, למשל, כאשר בית המשפט מפסיק הליכים ומוציא צו אשפוז בהתאם להוראות חוק טיפול בחולי נפש, מדובר ככלל במצבים בהם הנאשם נתון באשפוז במועד מתן ההחלטה; וכך ככלל גם כאשר מדובר בדרכי טיפול אחרות.
41. על אף שתיאורטית סמכות בית המשפט למתן צו אשפוז או צו לטיפול כפוי אחר קיימת גם בחלוף

זמן רב מאז ביצוע העבירה, לא הובאה לפניי כל דוגמה למקרה בו הוצא צו כאמור חמש שנים לאחר ביצוע העבירה ובמצב דברים בו הנאשם לא היה נתון בעת מתן ההחלטה באשפוז או בטיפול אחר. נוהג זה מדגיש אפוא את חוסר המידתיות ואף את חוסר הצדק בהוצאה כפויה של הנאשם מביתו כעת, על כל הסבל שייגרם לו עקב כך; והכל כאשר עסקינן בעבירה של תקיפה סתם.

סוף דבר:

ד.

42. אשר על כן ולאור כל המקובץ אני מחליט על הפסקת ההליכים המשפטיים בתיק זה, ללא קביעה בדבר הוצאת הנאשם מביתו. הנאשם ימשיך, כמובן, להיות מטופל באמצעות האפוטרופסית ושירותי הרווחה, בהתאם לסמכויותיהם ונהליהם.

המזכירות תמציא החלטה זו לב"כ הצדדים ותסגור את התיק.

ניתנה היום, ד' תשרי תשפ"ג, 29 ספטמבר 2022, בהעדר הצדדים.